

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Congressen

SoS, Signs of Safety, solistisch of systemisch

Studiedag georganiseerd door de sectie Forensische Systeemtherapie van de NVRG, 4 november 2010 te Utrecht.

Het thema van de studiedag werd door acteurs (tevens patiënten) van de Van der Hoevenkliniek geïntroduceerd aan de hand van drie scènes. De acteurs brachten serieuze onderwerpen en dilemma's rond kindermishandeling op een komische manier naar voren. Ik vond het een goede manier om de zaal op te warmen, omdat ik door de komische noot meteen werd geprikkeld erover na te denken.

Met de eerste presentatie leidde Sander van Arum het thema van de studiedag in. Van Arum is hoofd behandelen bij De Waag, een poliklinisch forensisch psychiatrisch centrum. Het Signs of Safety-model (SoS) heeft een systeemgericht referentiekader en wordt ingezet bij (vermoedens van) kindermishandeling. De kracht van het model zit volgens Van Arum in drie kernprincipes. Ten eerste ligt de focus op de veiligheid van het kind. Ten tweede wordt de hechtingsrelatie tussen ouders en kind maximaal beschermd. Het derde principe heeft te maken met de samenwerking met ouders: het is een kracht om van begin af aan ouders niet te veroordelen, maar juist het goede

te benadrukken en ouders te complimenteren dat zij bijvoorbeeld met hun kind naar een polikliniek komen. Het model staat in het teken van empowerment: er wordt vooral gekeken naar wat er mogelijk is en niet zozeer naar het gegeven of kindermishandeling wel of niet is voorgevallen. Deze aanpak richt zich op wat er in de toekomst beter kan gaan en versterkt daarmee de samenwerking met de ouders, omdat er geen onnodige strijd ontstaat over wat wel of niet gebeurd is.

Het voornaamste doel van het SoS-model is het ondersteunen van de kinderbeschermers in de 'frontlinie', zoals de gezinsvoogd, in het contact dat zij hebben met ouders. Daarnaast biedt SoS de mogelijkheid de verschillende ketenpartners bij kindermishandeling, zoals het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg en de kinderrechter, met elkaar te verbinden, waardoor een zo volledig en breed mogelijk beeld van het risico ontstaat.

Het was een duidelijke uitleg en hoewel ik overtuigd werd van de werkbare bestanddelen van het SoS-model,

zou ik het interessant gevonden hebben als er ook aandacht was geweest voor de praktische uitvoering ervan.

De tweede spreker was Arianne Geuze, kinder- en jeugdpsycholoog bij de Raad voor de Kinderbescherming te Zwolle. Zij vertelde waarom de Raad ervoor gekozen heeft te werken met het SoS-model. Voorheen werkte de Raad vooral hypotesetoetsend. Met deze

werkwijze was het alsof ze slechts een foto, een momentopname, maakten van een gezin of situatie. Door te praten over een foto verandert er echter niets. Met het SoS-model is een verschuiving ontstaan van 'denken en beslissen over' naar 'denken met'. De Raad probeert nu zo veel mogelijk in gesprek te gaan met iedereen. Volgens Geuze is 95% van onze aandacht gericht op het zoeken naar 'shit', maar het is veel beter een gewogen taxatie te maken waarbij ook aandacht is voor beschermende aspecten.

Om ons kennis te laten maken met het SoS-model kregen we een nuttige oefening. We moesten een kind uit onze omgeving in gedachten nemen waarbij bepaalde (lichte) zorgen spelen. Vervolgens maakten we drie kolommen: wat gaat er goed met het kind, wat zijn de zorgen omtrent het kind en tot slot, wat zou er moeten gebeuren? Door de problematiek en beschermingsfactoren overzichtelijk naast elkaar te zetten lukt het

beter tot een oplossing te komen. Vervolgens keken we vanuit het perspectief van het kind en de ouders naar de problematiek, door een cijfer te geven aan de bestaande situatie. Door deze wisseling van perspectief tussen hulpverlener, ouders en kind blijf je scherp. Het is goed om te mer-

**...95% van onze
aandacht is gericht op
het zoeken naar 'shit'...**

ken dat niet iedereen het probleem als even erg ervaart. Geuze had een goed onderbouwd verhaal en bracht haar

standpunt helder naar voren. De oefening maakte de presentatie interessant en het geheel leverde zeker stof om over na te denken. Bij mij bleef vooral hangen dat het ook belangrijk is het positieve te belichten omdat juist dat vaak naar de achtergrond verdwijnt.

De derde presentatie kwam van gz-psycholoog en behandelcoördinator Nick Bisschops en systeemtherapeut Bea Bolt van Centrum Gezinsdagbehandeling De oude Pastorie en Centrum Gezinshereniging De Stee, GGZ Drenthe. Zij benadrukten het belang van oplossingsgericht werken in het SoS-model. De kern van het betoog was dat ouders zelf verantwoordelijk zijn voor hun kind, ondanks eventuele eigen psychiatrische problemen. Met behulp van therapie kan daarbij zo goed mogelijk worden aangesloten.

Na de lunch was het tijd voor een workshop verzorgd door Linda Vogtländer, Jocelyn Posthumus, Frans

Thoonsen, Joyce Vermeer en Eline Wildeboer, medewerkers van De Waag vanuit diverse disciplines. Aan de hand van een casus kon het publiek kennismaken met de praktische uitwerking van het SoS-model. We werden opgedeeld in drie groepen: psychiaters, Bureau Jeugdzorg en Thuiszorg. Iedereen kreeg een casusbeschrijving voor zijn of haar groep over een gezin waarover melding bij het Advies- en Meldpunt

Kindermishandeling was gedaan. De drie partijen moesten hun deskundigheid verbinden met als doel het geweld te stoppen en de veiligheid van de kinderen te waarborgen. De workshop verliep wat rommelig, omdat de groep deelnemers naar mijn idee te groot was voor deze opzet.

Iemand uit het publiek maakte aan het einde de opmerking teleurgesteld te zijn over de workshop, omdat ouders niet aanwezig waren als partij. Zo zouden mensen een verkeerd beeld van SoS krijgen, omdat de kracht juist is dat ouders worden betrokken. Vervolgens ontstond er een pittige discussie waarvan ik, als student, wel onder de indruk was. Door de oefening kwam de SoS-methode erg dichtbij en werden de verschillen in uitvoering en daarmee de verschillende meningen blootgelegd. De enorme betrokkenheid van de deelnemers vond ik indrukwekkend. Van Arum concludeerde aansluitend

op de discussie: je moet met ouders en hulpverleners zoeken naar de beste manier van hulpverlening en dan zijn dit soort discussies onvermijdelijk.

De laatste presentatie werd verzorgd door orthopedagoog en gz-psycholoog Frank Buffing, werkzaam bij De

...hoe belangrijk het is niet meteen de ouders te veroordelen...

Waag, en klinisch psycholoog Margreet Visser van het Kinder- en Jeugd-Traumacentrum. Samen ontwikkelden

zij het programma 'Veilig, sterk en verder', een behandelprogramma voor kindermishandeling binnen het gezin. Het was een heldere, goed op elkaar afgestemde presentatie. Aan het einde toonden Buffing en Visser enkele indrukwekkende tekeningen van kinderen die seksueel misbruikt zijn door familieleden. Het was te merken dat het publiek zeer onder de indruk was.

Voor mij als bijna afgestudeerd forensisch orthopedagoog was de studiedag een leuke en leerzame ervaring. Deze dag heeft me nog meer het belang doen inzien van een systemische benadering van problemen, en hoe belangrijk het is om niet meteen de ouders te veroordelen maar je juist te richten op de samenwerking met hen, hoe moeilijk dat soms ook is.

Kim Zwaan

